

Lector univ. dr. **Mihaela Cristina Paul**

Dreptul mediului

Curs universitar

Ediția a 2-a

Editura
Hamangiu

CUPRINS

CAPITOLUL I. NOȚIUNI INTRODUCATIVE PRIVIND

DREPTUL MEDIULUI	1
1.1. Protecția mediului și drepturile omului	3
1.2. Tipuri de degradare a mediului, cauze și efecte ale degradării mediului	5
1.3. Noțiunea de mediu și drept al mediului	8
1.3.1. Noțiunea de mediu	8
1.3.2. Definiția dreptului mediului	11
1.4. Trăsăturile definitorii ale dreptului mediului	12
1.4.1. Obiectul dreptului mediului	12
1.4.2. Metoda de reglementare	14

CAPITOLUL II. RAPORTUL JURIDIC DE DREPTUL MEDIULUI 15

2.1. Caracterul normelor juridice	15
2.2. Definiția raportului juridic de mediu	15
2.3. Caracterele raportului juridic de dreptul mediului	16
2.4. Subiectele raportului juridic	17
2.5. Conținutul raportului juridic	18
2.6. Funcțiile dreptului mediului	18
2.7. Izvoarele dreptului mediului	19
2.7.1. Izvoarele dreptului mediului în plan intern	21
2.7.2. Izvoarele dreptului mediului la nivelul Uniunii Europene	26

CAPITOLUL III. PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ALE DREPTULUI MEDIULUI 29

3.1. Principiul precauției în luarea deciziei	31
3.2. Principiul prevenirii	32
3.3. Protecția mediului – obiectiv de interes public major	33
3.4. Principiul integrării cerințelor de mediu în celelalte politici sectoriale	34
3.5. Principiul exercitării de către stat a dreptului suveran de a exploata resursele naturale în concordanță cu politica sa ecologică	35

3.6. Principiul conservării biodiversității și a ecosistemelor specifice cadrului bio-geografic natural [art. 3 lit. f) din O.U.G. nr. 195/2005] _____	36
3.7. Principiul „poluatorul plătește” _____	37
3.8. Principiul reținerii poluanților la sursă _____	38
3.9. Principiul participării publicului la elaborarea și aplicarea deciziei de mediu _____	38

CAPITOLUL IV. RAPORTUL DINTRE DREPTUL LA UN MEDIU SĂNĂTOS ȘI ECHILIBRAT ȘI CELELALTE DREPTURI

FUNDAMENTALE ALE OMULUI _____	44
4.1. Noțiunea de drept fundamental al omului _____	44
4.2. Recunoașterea dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic _____	46
4.3. Titularii dreptului la un mediu sănătos _____	46
4.4. Raportul dintre dreptul fundamental la un mediu sănătos și echilibrat ecologic și celelalte drepturi fundamentale _____	48
4.5. Drepturile – garanții ale dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic _____	49
4.6. Recunoașterea dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic în România _____	52
4.7. Recunoașterea dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic în Uniunea Europeană _____	54
4.8. Garantarea dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic prin Curtea Europeană a Drepturilor Omului _____	57

CAPITOLUL V. INSTITUȚIILE DREPTULUI MEDIULUI. AUTORITATEA PENTRU PROTECȚIA MEDIULUI CA INSTITUȚIE A DREPTULUI

MEDIULUI _____	61
5.1. Apariția și dezvoltarea instituțiilor dreptului mediului _____	61
5.2. Sistemul organizatoric al protecției mediului _____	64
5.3. Structuri de gestiune _____	68
5.4. Structuri de cooperare _____	69
5.5. Alte instituții cu atribuții și răspunderi în domeniul mediului _____	70

CAPITOLUL VI. PRINCIPALELE REGLEMENTĂRI PRIVIND PROTECȚIA JURIDICĂ A ATMOSFEREI	81
6.1. Considerații generale privind atmosfera și poluarea acesteia	81
6.2. Clasificarea surselor de poluare	83
6.3. Formele poluării atmosferei	84
6.4. Efectele poluării atmosferei	85
6.5. Protecția atmosferei în dreptul intern și internațional	86
6.5.1. Reglementări interne în materie	86
6.5.2. Reglementări internaționale și regionale în materie	91
6.6. Soluții privind prevenirea și combaterea poluării atmosferice	94
6.7. Răspunderea juridică pentru poluarea atmosferei	95
CAPITOLUL VII. PRINCIPALELE REGLEMENTĂRI PRIVIND PROTECȚIA JURIDICĂ A APEI	96
7.1. Reglementări interne și internaționale în materia protejării apelor	97
7.1.1. Reglementări interne în materie	97
7.1.2. Protecția apei pe plan internațional	101
7.2. Clasificarea apelor	104
7.3. Clasificarea surselor de poluare a apelor	106
7.4. Efectele poluării apelor	108
7.5. Necesitatea protecției apelor	109
7.6. Răspunderea juridică în domeniul protecției apelor	111
CAPITOLUL VIII. PRINCIPALELE REGLEMENTĂRI PRIVIND PROTECȚIA JURIDICĂ A SOLULUI ȘI SUBSOLULUI	113
8.1. Considerații generale privind protecția juridică a solului și subsolului	113
8.2. Clasificarea solurilor	115
8.3. Formele poluării solului și subsolului	117
8.4. Efectele poluării solului și subsolului	118
8.5. Protecția solului și subsolului	119
8.6. Reglementări interne în materie	123

8.7. Reglementări regionale și internaționale în materie _____	124
8.8. Răspunderea juridică pentru degradarea solului și subsolului _____	125
CAPITOLUL IX. PROTECȚIA FAUNEI ȘI A BIODIVERSITĂȚII _____	129
9.1. Protecția juridică a florei și faunei terestre și acvatice _____	129
9.1.1. Biodiversitatea vegetală _____	129
9.1.1.1. Pădurile _____	130
9.1.1.2. Pășunile _____	131
9.1.1.3. Culturile (plantele cultivate) _____	131
9.1.1.4. Regimul ariilor naturale protejate _____	132
9.1.2. Biodiversitatea animală _____	135
9.1.2.1. Fauna acvatică _____	135
9.1.2.2. Fauna terestră _____	136
9.1.2.3. Protecția faunei în dreptul intern _____	136
CAPITOLUL X. REGIMUL JURIDIC AL SUBSTANȚELOR ȘI PREPARATELOR CHIMICE PERICULOASE ȘI AL DEȘEURILOR DE ORICE FEL _____	141
10.1. Reglementări interne în materie _____	141
10.2. Reglementari internaționale în materie _____	144
CAPITOLUL XI. ACTE DE REGLEMENTARE. TRĂSĂTURI ȘI CATEGORII. ACORDUL ȘI AUTORIZAȚIA DE MEDIU _____	149
11.1. Regimul juridic al actelor de reglementare privind protecția mediului _____	149
11.2. Categoriile de acte de reglementare _____	150
CAPITOLUL XII. CREȘTEREA RESPONSABILITĂȚII FAȚĂ DE MEDIU. FACTORII RESPONSABILI FAȚĂ DE PROTECȚIA MEDIULUI _____	154
12.1. Efectele tehnologiei asupra mediului _____	154
12.2. Factorii responsabili față de protecția mediului _____	156
CAPITOLUL XIII. RĂSPUNDEREA JURIDICĂ ÎN DREPTUL MEDIULUI _____	160
13.1. Răspunderea penală în domeniul protecției mediului _____	160
13.2. Răspunderea contravențională în domeniul protecției mediului _____	163

13.3. Răspunderea civilă în domeniul protecției mediului _____	165
13.3.1. Subiectele răspunderii civile în domeniul protecției mediului _____	166
13.3.2. Condiții ale răspunderii civile în domeniul protecției mediului _____	167
SUBIECTE PROPUSE PENTRU EXAMEN _____	177
JURISPRUDENȚĂ _____	179
Mediul și Convenția Europeană a Drepturilor Omului _____	179
Emisii de particule provenite de la vehicule cu motoare diesel (<i>Greenpeace e.V. și alții c. Germaniei</i>) _____	179
Dezvoltare urbană (<i>Kyrtatos c. Greciei</i>) _____	179
Colectarea, gestionarea, tratarea și eliminarea deșeurilor (<i>Brândușe c. României</i>) _____	180
Contaminarea sursei de aprovizionare cu apă (<i>Dzemyuk c. Ucrainei</i>) _____	181
Protecția proprietății (art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție) (<i>O'Sullivan McCarthy Mussel Development Ltd. c. Irlandei</i>) _____	182
(<i>Pop și alții c. României</i>) _____	183
Dreptul la un mediu sănătos (<i>Tătar c. României</i>) _____	183
BIBLIOGRAFIE _____	185

bunăstarea acestuia în numeroase moduri: gazul metan contribuie la schimbările climatice, sursele de apă potabilă sunt contaminate, culturile cresc pe terenuri contaminate, iar peștii ingerează substanțe toxice, apoi ajung în alimentația oamenilor... Este nevoie de o îmbunătățire a tehnologiilor și managementului colectării și depozitării pentru a contracara aceste efecte.

h. Deșeurile periculoase. Acestea sunt materiale periculoase nedorite sau aruncate, care dăunează sănătății sau bunăstării oamenilor și mediului. Ele se regăsesc fie sub formă solidă, fie lichidă, vâscoasă sau gazoasă, fiind generate în principal de activități chimice, de producție și de alte activități industriale. Aceste deșuri pot provoca daune în timpul colectării, depozitării, transportului, tratării sau eliminării necorespunzătoare. În contextul protejării mediului este foarte importantă gestionarea acestor deșuri periculoase. Un management inadecvat al acestor deșuri poate contamina apa, solul, atmosfera și poate avea un impact serios asupra sănătății publice. Deșeurile periculoase rămân o preocupare prioritară pentru generațiile prezente, dar și pentru cele viitoare, de aceea, legislația și facilitățile de gestionare a acestor deșuri periculoase, de la producere și până la eliminarea efectivă, capătă un rol important în crearea și menținerea unui mediu sustenabil.

1.3. Noțiunea de mediu și drept al mediului

1.3.1. Noțiunea de mediu

În funcție de unghiul de vedere, de pildă, geografic sau sociologic, termenul *mediu* a dobândit definiții diferite. În secolul trecut, prin *mediu* se înțelegea starea care înconjură obiecte și fenomene, influențându-le existența și evoluția, mai clar, era vorba de ambianța în care trăiau viețuitoarele¹.

Termenul de mediu își găsește etimologia în diverse limbi (engleza, spaniola, italiana) și desemnează spațiul din jurul omului.

---

¹ E. VESPREMEANU, *Mediul înconjurător – ocrotirea și conservarea lui*, Colecția Știința pentru toți, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1981, p. 17.

Sensurile care se atribuie acestei noțiuni diferă în funcție de știința la care se face raportarea. Cuvântul *mediu* acoperă o idee importantă, una din acele idei care conduc o societate să se întrebe despre rațiunile sale de a trăi, despre valorile sale, despre capacitatea de a se reînnoi¹.

Mediul a mai fost definit ca fiind totalitatea înfăptuirilor, fenomenelor și energiilor lumesti ce vin în contact cu o ființă, de care depinde soarta acesteia și a căror acțiune provoacă o reacțiune în zisa ființă² sau „mediul înseamnă apă, aer, și sol în interacțiunea lor, precum și raportul dintre acestea și orice organism viu”³.

Din perspectivă juridică, ceea ce reprezintă utilitate este conceptul legal, adică conceptul juridic al mediului. Chiar dacă la nivelul documentelor internaționale nu există o definiție foarte clar formulată cu privire la mediu, legislațiile interne ale statelor conferă acestui concept semnificații și dimensiuni diferite.

În legislația națională, *mediul* era definit dintr-o perspectivă globalizantă, cuprinzând „(...) totalitatea factorilor naturali și a celor creați prin activități umane care, în strânsă interacțiune, influențează echilibrul ecologic, determină condițiile de viață pentru om, de dezvoltare a societății” (art. 3 din Legea nr. 9/1973, în prezent abrogată).

Legea veche a mediului nr. 137/1995, în Anexa nr. 1, definea mediul ca fiind „ansamblul de condiții și elemente naturale ale Terrei: aerul, apa, solul, subsolul, aspectele caracteristice ale peisajului, toate straturile atmosferice, toate materiile organice și anorganice, precum și ființele vii, sistemele naturale în interacțiune, cuprinzând elementele enumerate anterior, inclusiv valorile materiale și spirituale, calitatea vieții și condițiile care pot influența bunăstarea și sănătatea omului”.

O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului⁴ definește mediul în art. 1 alin. (2) ca fiind „(...) ansamblul de condiții și elemente naturale

---

¹ M. DESPAX, *Droit de l'environnement*, Litec, Paris, 1980, pp. VII, IX.

² M. RACOVITĂ, citat de Ș. VANCEA, *Curs de ecologie generală*, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 1972, p. 17.

³ M. DUȚU, *Dicționar de drept al mediului*, Ed. Economică, București, 2000, p. 122.

⁴ M. Of. nr. 1196 din 30 decembrie 2005. Ordonanța a fost aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 265/2006 pentru aprobarea O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului (M. Of. nr. 986 din 6 iulie 2006).

ale Terrei: aerul, apa, solul, subsolul, aspectele caracteristice ale peisajului, toate straturile atmosferice, toate materiile organice și anorganice, precum și ființele vii, sistemele naturale în interacțiune, cuprinzând elementele enumerate anterior, inclusiv unele valori materiale și spirituale, calitatea vieții și condițiile care pot influența bunăstarea și sănătatea omului”.

Putem observa, așadar, că prin definiția dată de Legea nr. 137/1995 se face o extindere la *condiții și elemente*, față de definiția dată de Legea nr. 9/1973 care se referă la *factorii naturali*, iar *factorii creați prin activitățile umane* din vechea reglementare sunt înlocuiți cu *valorile materiale și spirituale, calitatea vieții și condițiile care pot influența bunăstarea și sănătatea omului*. Cât privește definiția dată de O.U.G. nr. 195/1995, putem observa că aceasta preia definiția formulată de Legea nr. 137/1995, deosebirea constând doar în particularizarea valorilor materiale și spirituale, prin faptul că se face referire doar la *unele* dintre acestea¹.

Din definiția dată mediului rezultă că acesta desemnează ansamblul factorilor fizici, chimici, biologici și sociali care în strânsă legătură și interacțiune influențează echilibrul ecologic.

Noțiunea de mediu are valențe multiple, aproape orice poate fi considerat că face parte din mediu:

- ✓ *mediul înconjurător* reprezintă ansamblul entităților vii (organisme și comunități, populații biologice și umane) și neviei (obiectele create de om), precum și factorii constitutivi-necesari (climaterici, hidrografici);
- ✓ *mediul natural* este spațiul care se formează din ființele vii și componentele fizice, chimice și biologice cu care interacționează și în care acțiunea umană nu a intervenit direct;
- ✓ *mediul uman* reprezintă mediul înconjurător în care se află o comunitate formată din populații umane;
- ✓ *mediul modificat* reprezintă mediul natural în care au avut loc modificări socio-economice și culturale;

---

¹ GH.I. IONIȚĂ, ȘT.-D. IONIȚĂ-BURDA, *Dreptul protecției mediului*, ed. a 5-a, revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2022, p. 27.

- ✓ *mediul amenajat* este mediul creat de om pentru a obține hrană, materii prime vegetale și animale;
- ✓ *mediul artificial* cuprinde ansamblul factorilor creați prin activitățile umane, care înconjoară omul în interiorul și în afara așezărilor umane;
- ✓ *mediul social* este spațiul constituit de toate elementele create de om, care înconjoară indivizii și interacționează cu ei, precum și infrastructura, relațiile sociale și universul cultural care îi înconjoară;
- ✓ *mediul extern* se referă la mediul fizic, fie regional, fie global, fie mediul social-internațional¹.

Așadar, neavând o definiție general acceptată, mediul se plasează între o înțelegere prea îngustă și o abordare prea globală, incluzând ansamblul elementelor care exercită influență asupra calității vieții.

1.3.2. Definiția dreptului mediului

Pornind de la art. 1 alin. (2) din actul normativ cadru (O.U.G. nr. 195/2005), definim dreptul mediului ca fiind ansamblul complex al normelor juridice care reglementează relațiile ce se stabilesc între oameni, privind atitudinea lor față de mediu, în procesul folosirii în scopuri economice, sociale și culturale a componentelor sale – naturale și artificiale –, precum și relațiile legate de protecția, conservarea și dezvoltarea lor durabilă.

De-a lungul timpului, s-a încercat definirea dreptului mediului într-un mod mai elaborat, de aceea, diverși autori au definit *dreptul mediului* ca fiind:

- ✓ „Un drept care are ca obiect suprimarea sau limitarea impactului activităților umane asupra elementelor ori mediilor naturale²”;

---

¹ I.G. SION, *Ecologie și drept internațional. Cooperarea și strategia internațională în domeniul protecției mediului înconjurător*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1990, pp. 268-269.

² M. DESPAX, *op. cit.*, p. 15.

- ✓ „Ansamblul reglementărilor juridice și instituțiilor stabilite în vederea protecției, conservării și ameliorării mediului, conform obiectivelor de dezvoltare durabilă¹”;
- ✓ „Un drept care reglementează folosirea instalațiilor și activitățile pentru a preveni atingerile pe care acestea pot să le aducă calității mediului în care trebuie inserate²”;
- ✓ „Ansamblul complex al normelor juridice care reglementează relațiile ce se stabilesc între oameni privind atitudinea lor față de natură, ca element vital și suport al vieții, în procesul conservării și dezvoltării în scopuri economice, sociale și culturale a componentelor mediului înconjurător – naturale și artificiale – precum și relațiile legate de conservarea lor³”.

1.4. Trăsăturile definitorii ale dreptului mediului

În delimitarea unei ramuri de drept, în cadrul unui sistem de drept, se face apel la mai multe criterii, printre care obiectul și metoda de reglementare, calitatea subiectelor, caracterul normelor juridice, principiile, sancțiuni⁴.

Ramura de drept este ansamblul de norme juridice care reglementează relațiile sociale dintr-un domeniu al vieții sociale, în baza unei metode specifice de reglementare și a unor principii comune.

1.4.1. Obiectul dreptului mediului

În Dreptul mediului, specificitatea este accentuată de particularitățile obiectului supus reglementării, sublinierea sa din perspectivă juridică rămâne dificil de surprins și relevant, deoarece reglementările pri-

---

¹ C. ONET, *Dreptul mediului*, Ed. Universul Juridic, București, 2017, p. 36.

² R. SAVY, *Droit de l'urbanisme*, P.U.F., Paris, 1981, p. 55.

³ F. FĂINIȘI, *Dreptul mediului*, Ed. Pinguin Book, București, 2005, p. 38.

⁴ GH. BELEIU, *Drept civil român. Introducere în dreptul civil român. Subiectele dreptului civil*, Casa de Editură și Presă „Șansa”, București, 1992, p. 33; I. DOGARU, S. CERCEL, *Drept civil, Partea generală*, Ed. C.H. Beck, București, 2007, p. 27.

vind mediul au apărut inițial în cadrul ramurilor tradiționale, autonomizându-se treptat, fără a se putea desprinde în totalitate de original.

Doctrina consideră că obiectul de reglementare îl constituie elementul fundamental de departajare în raport cu criteriile precizate, considerate a fi auxiliare pentru formarea ramurilor de drept¹.

Obiectul dreptului mediului este alcătuit din relațiile sociale specifice care iau naștere în procesul de protecție, conservare și dezvoltare a mediului. Acestea, dar și cele referitoare la celelalte componente ale mediului, sunt reglementate de norme juridice distincte, ce tind a se constitui într-un Cod de mediu, norme cuprinse atât în actul normativ cadru (O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului), cât și prin legi speciale.

Așadar, normele juridice cuprinse în acte normative specifice mediului vizează:

- ✓ *Protecția mediului* (principalul obiectiv al reglementării-cadru privind protecția mediului, care precizează că² „Obiectul prezentei ordonanțe de urgență îl constituie un ansamblu de reglementări juridice privind protecția mediului, obiectiv de interes public major, pe baza principiilor și elementelor strategice care conduc la dezvoltarea durabilă”) se realizează prin instituirea unui regim special pentru desfășurarea anumitor activități considerate periculoase pentru mediu, stabilirea unor obligații, a unei proceduri de autorizare, prevenirea și combaterea poluării etc.
- ✓ *Conservarea mediului* presupune ansamblul tuturor măsurilor care sunt luate pentru a păstra integritatea structurală și funcțională a obiectivelor vizate, măsuri care trebuie luate pentru prevenirea și înlăturarea poluării, a diminuării efectelor distructive asupra mediului, prin folosirea de tehnologii nepoluante, prin acțiuni care să limiteze cât mai mult efectele distrugătoare a unor fenomene naturale.
- ✓ *Dezvoltarea mediului* presupune luarea unor măsuri imediate pentru stoparea degradării naturii în vederea menținerii posi-

---

¹ I. DOGARU, *Drept civil român*, Ed. Europa, Craiova, 1996, pp. 29 și 30.

² Art. 1 alin. (1) din O.U.G. nr. 195/2005.

bilităților și condițiilor de viață pentru generațiile viitoare. În mâinile fiecăruia dintre noi se află viitorul planetei și prin ceea ce facem astăzi vom influența viața generațiilor viitoare. Este nevoie de dezvoltarea resurselor regenerabile, dar și de un consum echilibrat al resurselor neregenerabile. Consecința nepăsării omului față de mediul înconjurător a dus la situația dezastruoasă¹ în care ne aflăm astăzi și orice persoană va avea de suferit dacă modul de viață ecologic nu devine unul obișnuit.

1.4.2. Metoda de reglementare

Metoda de reglementare este un criteriu secundar de delimitare a ramurilor de drept². Aceasta³ constă în intervenția în mod direct a statului, pentru protecția, ocrotirea și dezvoltarea mediului, prin mijlocirea acestuia oferindu-se un caracter de autoritate, imperativ, reglementării juridice a raporturilor sociale din acest domeniu de activitate⁴.

Așadar, modul în care statul acționează asupra unor relații sociale⁵ reprezintă metoda de reglementare.

---

¹ „Oamenii, oameni simpli, doresc să știe ce se întâmplă, cum îi afectează, ce se poate face în materie (...). Ei doresc să știe dacă vom fi arși sau înghețați; dacă va trebui ca noi toți să emigrăm spre alte planete ca să putem supraviețui și dacă, de fapt, până găsim toate răspunsurile la aceste întrebări, nu vom sări cu toți în aer”. A se vedea D. ȘERBĂNESCU, *Mediul înconjurător al Terrei încotro?*, Ed. PORUS M, București, 1994, p. 15.

² A.I. DUȘCĂ, *Dreptul mediului. Caiet de seminar*, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 6.

³ N. POPA, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Actami, București, 1997, p. 243.

⁴ Întrucât protecția mediului este apreciată de legiitor ca fiind un obiectiv de interes public major, statul intervine direct în relațiile sociale din acest domeniu, conferind majorității normelor un caracter imperativ. „Totodată, normele dreptului mediului au un caracter tehnic, adică sunt norme specifice fie anumitor activități de natură economică și industrială, precum: transporturile, agricultura, chimia, agrochimia, petrochimia, mecanica, electrotehnica și doar în subsidiar au caracter juridic” – R. DUMINICĂ, *Dreptul mediului*, Ed. C.H. Beck, București, 2025, p. 26.

⁵ I. CRAIOVAN, *Tratat de teoria generală a dreptului*, ed. a 2-a, Ed. Universul Juridic, București, 2009, p. 397.